

משמאלו, הוא באמצע, שכינה לפניו. כיון שראה יעקב את זה, קרא לבניו ואמר להם האספון, כפי שימצא תקון שלמעלה ושלמטה.

בא ראה את סוד הדבר. שני תקונים נמצאו שם, אחד עליון ואחד תחתון, שיהיה הכל שלם כראוי. תקון עליון, תקון נסתר ונגלה, שהרי תקון של היובל הוא, אותו שאמר שלמה בשיר השירים, כמו שאמרנו, הראש הנסתר שלא התגלה כאן ולא יפה לגלותו. הזרועות והגוף התגלו, והם ידועים. שוקים נסתרו ולא התגלו. מה הטעם? משום שנבואה לא שורה כי אם בארץ הקדושה, ותקון זה נסתר ונגלה.

תקון אחר למטה - תקון הכלה שאמר שלמה בשיר השירים, זהו תקון שהתגלה יותר, ותקון זה בשנים עשר שבטים, שהם תחתיה, ותקון הגוף שלה.

פתח רבי אבא ואמר, (מלכים א-ז) ויעש את היס מוצק וגו'. וכתוב עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה וגו' והיס עליהם מלמעלה וגו'. וכתוב ואת הבקר שנים עשר תחת היס [וגו']. עמד על שני עשר בקר, כן הוא ודאי, שהיס הזה מתקן בשנים עשר בשני עולמות, בשנים עשר למעלה מרפבות ממנות למעלה בשנים עשר, למטה שנים עשר שבטים. כיון שראה יעקב את התקון העליון וראה שכינה עומדת מולו, רצה להשלים תקוניה. קרא לשנים עשר בניו, ואמר להם האספון, התקינו עצמכם להשלים את האמונה.

בא ראה, שנים עשר שבטים

באמצעיתא, שכינתא קמיה. כיון דחמא יעקב האי, קרא לבניו, ואמר לון האספון, בגין דישתפח תקוונא דלעילא ותתא.

תא חזי, רזא דמלה, תרין תקונין אשתפחו תמן, חד עלאה, וחד תתאה, למיהוי כלא שלים פדקא יאות. תקוונא עלאה, תקוונא סתים ונגליא, דהא תקוונא דיובלא איהו, ההוא דאמר שלמה בשיר השירים פדקאמרן, רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא, ולא יאות לאתגלייא. דרועין וגופא אתגליין, והא ידיעין. שוקין סתימו ולא אתגליין. מאי טעמא, בגין דנבואה לא שריא אלא בארעא קדישא. ותקוונא דא סתים ונגלייא.

תקוונא אחרא תתאה, תקוונא דכלה דקאמר שלמה בשיר השירים, האי תקוונא דאתגלייא יתיר, ותקוונא דא בתריסר שבטין (דף רמא ע"א) דאינון תחותיה, ותקוונא דגופא דילה.

פתח רבי אבא ואמר, (מלכים א ז) ויעש את היס מוצק וגו'. וכתוב עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו' והיס עליהם מלמעלה וגו'. וכתוב ואת הבקר שנים עשר תחת היס (וגו'). עומד על שני עשר בקר, הכי הוא ודאי, דדא ים מתקנא בתריסר בתרין עלמין, בתריסר לעילא רתיבין ממנן. לעילא בתריסר, לתתא תריסר שבטין. כיון דחמא יעקב תקוונא עלאה, וחמא שכינתא קאים לקבליה, בעא לאשלמא תקוונאה, קרא לבנוהי תריסר, ואמר לון האספון. אתקינו גרמייכו לאשלמא מהימנותא.

תא חזי, תריסר שבטין, בארבע דגלין,

בְּאַרְבַּע סְטָרִין, שְׁלֹשָׁה פּוּנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים יָמָה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים מְזֻרְחָה וְהָיָה הוּא וְדָאֵי, תִּלְתַּת שְׁבָטִין לְכָל סֵטֶר לְאַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא, וְתִלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא דִּימִינָא, וְתִלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא דְשְׂמָאלָא, וְתִלְתַּת שְׁבָטִין לִירְכָא יְמִינָא, וְתִלְתַּת שְׁבָטִין לִירְכָא שְׂמָאלָא, וְגוּפָא דְשְׂכִינְתָא עֲלִייהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְהָיָה עֲלֵיהֶם.

בְּאַרְבַּע דְגָלִים בְּאַרְבַּעַה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה פּוּנִים צְפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוּנִים מְזֻרְחָה, וְהָיָה עֲלֵיהֶם. וְכֵן הוּא וְדָאֵי, שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזְרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזְרוּעַ שְׂמָאל, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִירְךָ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִירְךָ שְׂמָאל, וְגוּף הַשְּׂכִינָה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׂכִתּוּב וְהָיָה עֲלֵיהֶם.

מֵאֵי טַעְמָא תִּלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא, וְתִלְתַּת שְׁבָטִין לִירְכָא, וְכֵן לְכָלֵּא. אֵלָּא רְזָא דְמִלְּהָ, תִּלְתַּת קְשָׁרִין אֵינּוּן בְּדְרוּעָא יְמִינָא, וְתִלְתַּת בְּשְׂמָאלָא, וְתִלְתַּת בִּירְכָא יְמִינָא, וְתִלְתַּת קְשָׁרִין בִּירְכָא שְׂמָאלָא, אֲשֶׁתְּפָחוּ תְרִיסַר קְשָׁרִין לְאַרְבַּע סְטָרִין, וְגוּפָא עֲלִייהוּ. אֲשֶׁתְּפָחוּ תְרִיסַר עִם גּוּפָא כְּגוֹוָנָא דְלַעֲיָלָא. מִנָּא לָן, דְכְּתִיב, כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר. וְזֹאת, בְּגִין דְּכֵּה אֲשֶׁתְּלִים חוּשְׁבָנָא, כְּמָה דְאַתְמַר וְהָיָה עֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה.

כֹּה הִטְעַם שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזְרוּעַ וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לִירְךָ וְכֵן לְכָל? אֵלָּא סוּד הַדְּבָר - שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם בְּזְרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה בְּשְׂמָאל, וּשְׁלֹשָׁה בִּירְךָ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בִּירְךָ שְׂמָאל. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר קְשָׁרִים לְאַרְבַּעַה צְדָדִים, וְהַגּוּף עֲלֵיהֶם. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר עִם הַגּוּף כְּמוֹ שְׁלַמְעָלָה. מִנֵּין לָנוּ? שְׂכִתּוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר, וְזֹאת, מִשּׁוּם שְׂבָה הַשְּׂתֵלִם הַחֲשׁוּבּוֹן, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר וְהָיָה עֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה.

שְׂבַעַה עֵינֵי ה', (זכריה ד) אֵינּוּן שְׂבַעַה עֵינֵי הָעֵדָה. שְׂבַעִין סְנֵהֲדָרִין. שְׂעֲרָהָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר כ) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלְף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכָלֵּהוּ.

שְׂבַעַה עֵינֵי ה' (זכריה ז) - הֵם שְׂבַעַה עֵינֵי הָעֵדָה, שְׂבַעִים סְנֵהֲדָרִין. שְׂעֲרוּתֵיהּ, כְּמוֹ שְׂכִתּוּב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלְף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכָלֵּם.

וְאֵי תִימָא, בְּמִצְרַיִם בְּסִלְיָקוּ דִיעֻקָּב מַעֲלָמָא, דְאַשְׁתַּפַּח שְׁלִימוֹ בְּהֵיאָא שְׂעֲתָא, כּוּלֵּי הָאֵי אֵן הוּא. וְדָאֵי שְׂבַעִין נְפִשֵׁין הוּוּ, וְכָל אֵינּוּן דְאוּלִּידוֹ בְּשַׁבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנִין, דְלִית לֹוֹן חוּשְׁבָנָא. כְּמָה דְכְּתִיב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמָאֵד מְאֹד. וְכְּתִיב, (תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעֲרוֹת רֵאשֵׁי. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה דִיעֻקָּב שְׁלִימָא, דְהוּא אֲשֶׁתְּלִים לַעֲיָלָא וְתִתָּא.

וְאִם תֵּאמַר, בְּמִצְרַיִם בְּהִסְתַּלְקוּת עֻקָּב מִהָעוֹלָם, שְׁנִמְצָאָה שְׁלִמּוֹת בְּאוֹתָהָ שְׂעָה, כָּל זֶה אֵיפֶה הוּא? וְדָאֵי שְׂבַעִים נְפִשׁוֹת הִיוּ, וְכָל אוֹתָם שְׁהוּלִידוֹ בְּשַׁבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנַיִם שְׁאִין לָהֶם חֲשׁוּבּוֹן, כְּפִתּוּב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמָאֵד מְאֹד, וְכְּתוּב (תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעֲרוֹת רֵאשֵׁי. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל עֻקָּב הַשְּׁלָם, שֶׁהוּא הַשְּׂתֵלִם לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא, אבל בתקונא עלאה דיובלא, היך אשתפח פולי האי. אמר ליה, אריא, פיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא, מאן איהו דעייל בהדיה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. האי תקונא עלאה, הוא כלא חד, לא הוי ביה פירודא כהאי תתאה, דהא כתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואף על גב דאית ביה פירודא, פד יסתכלון מלי, כלא סלקא לחד.

אבר האי תקונא עלאה דיובלא, קיימא על תריסר, כהאי תתאה. ואף על גב דאיהו חד, האי חד אשלים לכל סטר, כהאי סטר, וכהאי סטר. אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו. דכל חד אוזיף לחבריה, ואתפליל מניה, ואשתפחו תריסר, וגופא, וכלא קיימא על תריסר. מאן גופא, דא יעקב, והא אתמר, אלא רישא וגופא בחד קיימי.

תו תריסר, תלת קשרין דדרועא ימינא חס"ד חסדים. תלת קשרין דדרועא שמאלא גבור"ה גבורות. תלת קשרין בירכא ימינא, נצ"ח נצחים. תלת קשרין בירכא שמאלא, הו"ד והודות. הא תריסר, וגופא קיימא עליהו הא תליסר. תו, בתליסר מכילן אורייתא אתפרש, וכלא חד, מעילא לתתא ביחודא, עד ההוא אתר דקיימא על פירודא.

שבעה עינין עלאין, אלין דכתיב, (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים דכורין,

דקא אתר דדכורא איהו. הקא (דברי הימים ב טז) עיני ה' משוטטות, בתקוני שכינתא לתתא, אתר דנוקבא (והר חדש ל"ג קיימא). שבעה עינין

אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא, אבל בתקון העליון של היובל איך נמצא כל זה? אמר לו, אריה, פיון שסדר רגליו להפנס לפרם, מיהו שיפנס עמו?

פתח רבי אלעזר ואמר, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. זה תקון העליון הזה, הוא הכל אחד, לא היה בו פרוד פתחתון הזה, שהרי כתוב (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואף על גב שיש בו פרוד, כשיתבוננו כדברים, הכל עולה לאחד.

אבר תקון היובל הזה עומד על שנים עשר, כמו הפתחתון הזה, ואף על גב שהוא אחד, האחד הזה משלים לכל צד, בצד זה ובצד זה. אותם ששה צדדים עליונים הם שנים עשר, שכל אחד מלוה לחברו ונכלל ממנו, ונמצאו שנים עשר, והגוף והכל עומד על שנים עשר. מי הגוף? זה יעקב, והרי נתבאר, אלא ראש וגוף באחד עומדים.

עוד שנים עשר - שלשה קשרים של זרוע ימין, חס"ד חסדים. שלשה קשרים של זרוע שמאל, גבור"ה גבורות. שלשה קשרים בירך ימין, נצ"ח נצחים. שלשה קשרים בירך שמאל, הו"ד והודות - הרי שנים עשר. והגוף עומד עליהם - הרי שלשה עשר. עוד, בשלש עשרה מדות התורה מתפרשת, והכל אחד, מלמעלה למטה ביחוד, עד אותו מקום שעומד על פרוד.

שבעה עינים עליונים, אלה שכתוב (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים, זכרים, שהרי זהו מקום של זכר הוא. כאן עיני ה' משוטטות, בתקון השכינה למטה, מקום של הנקבה ועומדת. שבע עינים עליונות פנגד זה

עֲלֹאִין, לְקַבֵּיל הָא דְכְתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ ה' (דף רמא ע"ב) הַגְדוּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. הַאִי אַתָּר, אֲשֵׁלִים לְכָל סְטָר.

תו שְׁעָרָא, פְּמָה דְכְתִיב, (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְבוּרוֹת ה'. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים מ) עֲצֻמוֹ מִשְׁעֵרוֹת רֵאשִׁי. וְכְתִיב, (איכה ג) חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְגו'. וְתִקְוִינִין אֲלֵיךְ אֶסְתַּלְקוּ (פאתר) לְאַתָּר אַחְרָא. וְאַף עַל גַּב דְּהֵכָא אַתְּמָר טְפִי, וְאֶסְתַּלְקִי בְּמִתְקָלָא עֲלָאָה וְתַתְּאָה, וְשַׁלְמָה מִלְפָּא אֲמָרֵן, וְאַצְטְרִיכְנָא לְפָרְשָׁא לֹון. זַפְּאָה חוּלְקָהוּן דְּצַדִּיקָנָא יַתִּיר, דִּידְעִין אַרְחָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהֵכָא כְּלָא אַתְגְּלִיָּא לְיַדְעֵי מַדִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשַׁכְּר תַּנְאִי עֲבָדוּ, חַד יְתִיב וְלַעֲזֵי בְּאוּרִיָּתָא, וְחַד נְפִיק וְעָבִיד פְּרַקְמִטָּא, וְתַמִּיךְ לְיִשְׁשַׁכְּר. דְכְתִיב, (משלי ג) וְתוֹמְכִיָּה מְאוּשָׁר. וְהָוָה פְּרִישׁ בְּנִמִּי לְמַעַבַּד פְּרַקְמִטָּא, וְחוּלְקִיָּה הָכִי הָוָה, דְּהָא יִמָּא הָוָה אַחְסִנְתִּיָּה. וּבְגִינִי כֶּךָ קָרִי לִיָּה יִרְךָ. דִּרְפִיָּה דִּירְךָ לְנַפְקָא וּלְמִיעַל, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצִאתְךָ וַיִּשְׁשַׁכְּר בְּאֵהָלֶיךָ. לְחוּף יָמִים יִשְׁכּוֹן, בְּאַיִנוֹן פְּרִישֵׁי יָמִים, לְמַעַבַּד פְּרַקְמִטָּא. לְחוּף יָמִים, אָף עַל גַּב דְּחַד יִמָּא הָוָה לִיָּה בְּאַחְסִנְתִּיָּה, בְּתַרִּין יַמִּין שְׂרִיָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל שְׂאָר יַמִּין הוּוּ מְהַדְרִין קַרְפוּלִין בִּימָא דִּילִיָּה. וְהוּא לְחוּף אֲנִית, אַתָּר דְּכָל אַרְבִּין מִשְׁתַּפְּחִין לְמַעַבַּד סְחוּרְתָא. וַיִּרְכְּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה יִרְכְּתִיָּה דִּילִיָּה מְטִי עַל סַפֵּר צִידוֹן, וְתַחֲוּמָא פְּרִישׁ לְהָוָה אַתָּר, וּפְרַקְמִטָּא דְכָל מְאָרִי סְחוּרְתָא, סְחָרִין וְתִיבִין בְּסְחוּרְתִּיָּהוּ לְהָוָה אַתָּר.

שְׁכָתוּב לָךְ ה' הַגְדוּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. מְקוּם זֶה מִשְׁלִים לְכָל צַד. עוֹד הַשְּׁעָר, כְּכָתוּב (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְבוּרוֹת ה'. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם מ) עֲצֻמוֹ מִשְׁעֵרוֹת רֵאשִׁי. וְכָתוּב (איכה ג) חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְגו'. וְתִקְוִינִים אֵלָיו הִתְעַלּוּ [מִמְקוֹם] לְמִקוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב שְׁכָאן נְאָמַר יוֹתֵר, וְעֵלָה בְּמִשְׁקַל עֲלִיוֹן וְתַתְּחוּן, וְשַׁלְמָה הַמְּלִיךְ אֲמָרֵם וְהַצְטַרְכְּנוּ לְפָרְשָׁם. אֲשֵׁרֵי חִלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר, שְׂיִוְדָעִים דְּרַף הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, וְכָאן הַכָּל הַתְּגָלָה לְיִוְדָעֵי מַדוּת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשַׁכְּר תַּנְאִי תַנְאִי עֲשׂוּ. אַחַד יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוּרָה, וְאַחַד יוֹצֵא וְעוֹשֶׂה מְסָחַר, וְתוּמָךְ בִּישְׁשַׁכְּר, שְׁכָתוּב (משלי ג) וְתוֹמְכִיָּה מְאוּשָׁר. וְהִיָּה פּוֹרֵשׁ לַיָּמִים לְעֲשׂוֹת מְסָחַר, וְחִלְקוּ כֶּךָ הִיָּה, שְׁהָרֵי הַיָּם הִיָּה יִרְשָׁתוֹ. וְלִכְן קוֹרָא לוֹ יִרְךָ. דְּרַף הַיִּרְךָ לְצִאת וּלְהַכְנִס. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים לג) שְׂמַח זְבוּלָן בְּצִאתְךָ וַיִּשְׁשַׁכְּר בְּאֵהָלֶיךָ. לְחוּף יָמִים יִשְׁכּוֹן - בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הַיָּם לְעֲשׂוֹת מְסָחַר. לְחוּף יָמִים - אָף עַל גַּב שְׂמִים אַחַד הִיָּה בִּירְשָׁתוֹ, בְּשָׁנֵי יָמִים הוּא שׁוֹרָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל שְׂאָר הַיָּמִים הִיּוּ מְחַפְּשִׁים סְחוּרָה בֵּינָם שְׁלוּ. וְהוּא לְחוּף אֲנִית, מְקוּם שְׂשָׁם נְמַצָּאוֹת כָּל הָאֲנִיּוֹת לְעֲשׂוֹת סְחוּרָה. וַיִּרְכְּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, יִרְכְּתוּ מְגִיעָה עַד גְּבוּל צִידוֹן, וְתַחוּם שְׁלוּ נְפִרְדַּד עַד אוֹתוֹ מְקוּם, וְסְחוּרָה שֶׁל כָּל בְּעֵלֵי הַסְּחוּרָה סוֹבְבִים, וְשׁוֹבִים בְּסְחוּרְתָם לְאוֹתוֹ מְקוּם.

רַבִּי אַחָא אָמַר, כְּתוּב (ויקרא ב) וְלֹא

רַבִּי אַחָא אָמַר, כְּתִיב, (ויקרא ב) וְלֹא תִשְׁפִּית מִלַּח בְּרִית אֶלְהֵיךָ מֵעַל